

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. *Oblicza geografii*. Zakres rozszerzony. Klasa III sem. 5 i 6

Instrukcja do napisania pracy kontrolnej

Słuchacz jest zobowiązany napisać dwie prace kontrolne z geografii - poziom rozszerzony.

1. Słuchacz wybiera dwa tematy z podanych niżej tematów.
2. Tematy są oznaczone numerami arabskimi np. 1,2,3....
3. Słuchacz zobowiązany jest wybrać po jednym temacie z dwóch różnych Działów.
4. Nie można wybrać dwóch tematów prac z tego samego jednego Działu.
5. Na stronie tytułowej słuchacz zobowiązany jest do umieszczenia następujących informacji:
Dział: .... Temat:..... Wymaganie:..... , Ocena:.....
6. Praca powinna zawierać co najmniej półtorej strony A4 tekstu ręcznie pisanego.
7. Na końcu pracy autor umieszcza co najmniej 2 źródła wiedzy, z których korzystał, pisząc pracę kontrolną.

Wymagania na poszczególne oceny				
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)
III Dział: (4 tematy)				
1. Temat: Różnicowanie krajobrazów.				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu: <i>krajobraz</i> • wymienia czynniki kształtujące wybrane typy krajobrazów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy krajobrazu • wymienia główne funkcje krajobrazów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział krajobrazów ze względu na stopień przekształcenia środowiska • opisuje wybrane funkcje krajobrazów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje krajobrazy wyróżnione ze względu na rzeźbę terenu • charakteryzuje czynniki zagrażające krajobrazom 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę krajobrazu w życiu człowieka
2. Temat: Krajobrazy przyrodnicze.				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy krajobrazu przyrodniczego • podaje przykłady krajobrazu przyrodniczego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy krajobrazów przyrodniczych i podaje ich przykłady • opisuje krajobraz leśny zbliżony do pierwotnego na przykładzie Puszczy Białowieskiej • wymienia cechy krajobrazu górskiego ponad granicą lasu, torfowisk wysokich i muraw na przykładzie Karkonoszy • podaje główne cechy krajobrazu turni 	Uczeń:	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia główne cechy wybranych krajobrazów przyrodniczych • wymienia czynniki wpływające na zachowanie krajobrazów zbliżonych do pierwotnych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje krajobraz dominujący w regionie, w którym mieszka, wymienia jego funkcje oraz ocenia stopień jego przekształcenia w wyniku antropopresji

	na przykładzie Tatr			
--	---------------------	--	--	--

3. Temat: Krajobrazy kulturowe.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu: <i>krajobraz kulturowy</i> • podaje przykłady krajobrazu kulturowego • wymienia cechy krajobrazu mozaikowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy krajobrazu kulturowego • podaje cechy krajobrazu wiejskiego na przykładzie Roztocza • podaje cechy krajobrazu małomiasteczkowego na przykładzie Tykocina • wymienia elementy krajobrazu komunikacyjnego na podstawie fotografii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje krajobrazy przyrodniczo-kulturowe • charakteryzuje krajobrazy przyrodniczo-kulturowe • charakteryzuje krajobrazy jeziorne i bagiennoołąkowe i podaje obszary ich występowania • opisuje cechy krajobrazu podmiejskiego i rezydencjonalnego na przykładzie podwarszawskich miejscowości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje krajobraz kulturowy wielkich miast Polski na przykładzie Warszawy • charakteryzuje krajobraz górniczy na przykładzie kopalni w Bełchatowie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na podstawie materiałów źródłowych, np. map, fotografii i obrazów satelitarnych, wybrane krajobrazy przyrodnicze i kulturowe
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)

4. Temat: Promocja i ochrona walorów krajobrazów Polski.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym zajmuje się krajoznawstwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia organizacje krajoznawcze w Polsce • wymienia główne metody ochrony krajobrazu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje główne działania promocyjne Polskiej Organizacji Turystycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa rolę turystyki i krajoznawstwa w poznawaniu zróżnicowania i piękna krajobrazów przyrodniczych i kulturowych Polski • wyjaśnia, na czym polega ochrona krajobrazów, i podaje przykłady działań podejmowanych w jej ramach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje przykłady działań służących zachowaniu walorów krajobrazów przyrodniczych i kulturowych oraz zapobieganiu ich degradacji • przedstawia sposoby promocji walorów krajobrazowych
---	--	---	--	---

IV Dział: Ludność i urbanizacja w Polsce (11 tematów)

1. Temat: Liczba ludności Polski i jej zmiany.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje aktualną liczbę ludności w Polsce • wymienia województwa w Polsce i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu: <i>depopulacja</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje zmiany liczby ludności w Polsce w danym przedziale czasowym • oblicza wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności • przedstawia trójstopniowy podział administracyjny Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej • omawia skutki depopulacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje regionalne zróżnicowanie dynamiki zmian liczby ludności na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prognozuje wpływ współczesnych przemian demograficznych w Polsce na rozwój społeczno-gospodarczego kraju
---	---	---	---	---

Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)
2. Temat: Struktura demograficzna ludności Polski.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia obszary w Polsce o dodatnim i ujemnym współczynniku przyrostu naturalnego na podstawie mapy wyjaśnia znaczenie terminu: <i>współczynnik dzietności</i> wymienia obszary o najwyższym wskaźniku starości demograficznej wyjaśnia znaczenie terminu: <i>współczynnik feminizacji</i> podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza współczynnik przyrostu naturalnego na wybranym przykładzie przedstawia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika starości demograficznej na podstawie mapy przedstawia regionalne zróżnicowanie współczynnika feminizacji na podstawie mapy, oblicza współczynnik feminizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje współczynnik przyrostu naturalnego w Polsce w wybranych latach na podstawie wykresu omawia współczynnik dzietności w Polsce w latach 1960 – 2019 na podstawie wykresu podaje przyczyny zmian przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich trzech dekadach podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany przyrostu naturalnego w Polsce w drugiej połowie XX w. i na początku XXI w. na podstawie wykresu charakteryzuje zachowania prokreacyjne Polaków i przestrzenne zróżnicowanie tych zachowań wyказuje związek zachowań prokreacyjnych Polaków z uwarunkowaniami społeczno – kulturowymi wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski oraz porównuje ją z piramidami wieku i płci ludności innych państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania rządu w zakresie polityki prorodzinnej i ich wpływ na zachowania prokreacyjne Polaków analizuje zmiany przyrostu naturalnego i przyrostu rzeczywistego ludności Polski na podstawie dostępnych źródeł informacji
3. Temat: Rozmieszczenie ludności w Polsce.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce wymienia regiony silnie i słabo zaludnione na podstawie mapy gęstości zaludnienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ czynników przyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce na podstawie map tematycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyказuje wpływ czynników społeczno-ekonomicznych i historyczno-politycznych na rozmieszczenie ludności w Polsce na podstawie dostępnych źródeł informacji omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ czynników przyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce na podstawie map tematycznych
4. Migracje.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia obszary o dodatnim i ujemnym saldzie migracji wewnętrznych w Polsce wymienia państwa, w których żyje najliczniejsza Polonia, i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce omawia współczynnik salda migracji wewnętrznych w Polsce na podstawie mapy wymienia państwa, do których migrują Polacy w XXI w. oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego podaje główne kierunki i wielkość 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce omawia współczynnik salda migracji wewnętrznych w Polsce na podstawie mapy wymienia państwa, do których migrują Polacy w XXI w. oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego podaje główne kierunki i wielkość 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne motywy migracji Polaków na początku XXI w. analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski i jego składowe na podstawie wykresu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację migracyjną w regionie, w którym mieszka, na podstawie dostępnych źródeł informacji

	współczesnych emigracji Polaków	współczesnych emigracji Polaków		
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)
5. Temat: Zróżnicowanie etniczne i etnograficzne ludności Polski.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów <i>mniejszość narodowa</i> i <i>mniejszość etniczna</i> • wymienia mniejszości narodowe i mniejszości etniczne w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region etnograficzny</i> • wymienia regiony etnograficzne na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia współczesną strukturę narodowościowo-etniczną w Polsce na podstawie danych statystycznych • przedstawia zróżnicowanie etnograficzne ludności Polski na podstawie materiałów źródłowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przestrzenne zróżnicowanie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce • charakteryzuje wybrane grupy etnograficzne w Polsce • przedstawia współczesną strukturę narodowościowo-etniczną w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania etnograficznego ludności Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny niewielkiego zróżnicowania narodowo-etnicznego ludności Polski
6. Temat: Rynek pracy w Polsce.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności • wyjaśnia znaczenie terminu <i>aktywność ekonomiczna</i> • omawia strukturę ludności Polski według aktywności ekonomicznej w 2019 r. na podstawie danych statystycznych • wymienia sektory gospodarki • wyjaśnia znaczenie terminów <i>podaż pracy</i> i <i>popyt na pracę</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia mierniki poziomu aktywności zawodowej ludności Polski • podaje przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia ludności Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje mierniki poziomu aktywności zawodowej ludności Polski • omawia formy zatrudnienia w Polsce • przedstawia rozkład wysokości wynagrodzeń brutto w Polsce na podstawie wykresu i mapy tematycznej • analizuje zróżnicowanie bezrobocia w Polsce na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywności zawodowej i stopy bezrobocia w Polsce z wartościami tych wskaźników w wybranych krajach UE • analizuje zmiany struktury zatrudnienia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia na przykładach przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ starzenia się polskiego społeczeństwa na rynek pracy
7. Temat: Zróżnicowanie poziomu życia ludności Polski.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wskaźniki dotyczące oceny poziomu życia ludności • wyjaśnia znaczenie terminu <i>ubóstwo</i> • wymienia wskaźniki ubóstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki wpływające na poziom życia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zróżnicowanie regionalne wskaźników dotyczących poziomu życia w Polsce na podstawie map tematycznych • porównuje subiektywny wskaźnik poziomu zadowolenia z życia w miastach i na wsi na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje poziom życia ludności w Polsce z poziomem życia w innych krajach na podstawie dostępnych źródeł informacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje działania państwa na rzecz ograniczania ubóstwa • ocenia regionalne zróżnicowanie pomocy społecznej w Polsce na podstawie mapy

		danych statystycznych		
8. Temat: Preferencje wyborcze Polaków.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy publicznej wybierane w demokratycznych wyborach w Polsce wymienia główne opcje polityczne w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między referendumi ogólnokrajowymi a referendumi lokalnymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje frekwencję wyborczą w Polsce na podstawie wykresu przedstawia preferencje wyborcze Polaków na podstawie wykresu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> frekwencji wyborczej w Polsce na podstawie map wymienia przyczyny przestrzennego zróżnicowania preferencji wyborczych Polaków analizuje przestrzenne zróżnicowanie wyników wyborów parlamentarnych w 2019 r. na podstawie map 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wyniki wyborów w regionie, w którym mieszka, na podstawie danych PKW porównuje frekwencję i wyniki ostatnich wyborów do Sejmu RP w regionie, w którym mieszka, z wynikami w całej Polsce
9. Temat: Urbanizacja i miejska sieć osadnicza.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia województwa o wysokim i o niskim wskaźniku urbanizacji wymienia miasta według grup wielkościowych na podstawie wykresu wymienia najludniejsze miasta Polski i wskazuje na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wskaźnik urbanizacji w Polsce i jego regionalne zróżnicowanie na podstawie danych statystycznych i mapy tematycznej omawia funkcje polskich miast i podaje ich przykłady podaje przykłady aglomeracji miejskich podaje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania współczesnych procesów urbanizacyjnych w Polsce przedstawia przestrzenne zróżnicowanie procesów urbanizacyjnych w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje na przykładach układy urbanistyczne miast powstałych w różnych okresach historycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ przemian społecznych i gospodarczych na przebieg urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
10. Temat: Życie w polskich miastach.				
<p>Uczeń:</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu: <i>intelligentne miasta</i> i podaje przykłady inteligentnych miast wyjaśnia, na czym polega gettoizacja przestrzeni miejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje czynniki warunkujące jakość życia w polskich miastach charakteryzuje <i>genius loci</i> miasta podaje przyczyny zróżnicowania poczucia więzi z miastem omawia czynniki sprzyjające zmianie miejsca zamieszkania i utrudniające tę zmianę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania związane z rewitalizacją podupadłych dzielnic miast 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny i konsekwencje gettoizacji przestrzeni miejskiej
11. Temat: Osadnictwo wiejskie w Polsce.				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy wiejskiej sieci osadniczej wymienia wybrane typy genetyczne kształtów wsi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje wady i zalety życia na wsi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrane typy genetyczne kształtów wsi w Polsce omawia cechy strefy podmiejskiej wskazuje negatywne skutki rozwoju strefy podmiejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie wiejskiej sieci osadniczej w Polsce na podstawie mapy omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność między zmianami w osadnictwie wiejskim a przemianami społeczno-gospodarczymi zachodzącymi w Polsce

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia demograficzne i społeczne przemiany na obszarach wiejskich • omawia funkcjonalne i przestrzenne przemiany na obszarach wiejskich 	
--	--	--	---	--

V Dział: Gospodarka Polski (7 tematów)

1. Temat: Warunki rozwoju rolnictwa w Polsce. Rolnictwo ekologiczne w Polsce.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa • wymienia pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i> • podaje liczbę ekologicznych gospodarstw w Polsce • wymienia cechy żywności ekologicznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia obszary w Polsce o najkorzystniejszych warunkach rozwoju rolnictwa • podaje cechy rolnictwa ekologicznego • opisuje zmiany liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę rolnictwa w polskiej gospodarce • przedstawia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce na podstawie danych statystycznych • przedstawia pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce na podstawie danych statystycznych • przedstawia rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce po przystąpieniu naszego kraju do UE • omawia przestrzenne rozmieszczenie gospodarstw ekologicznych w Polsce • omawia strukturę ekologicznych użytków rolnych • przedstawia i rozpoznaje oznakowanie żywności ekologicznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa na podstawie mapy • omawia regionalne zróżnicowanie pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa na podstawie mapy • przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego • wskazuje cele certyfikacji i nadzoru żywności produkowanej w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje wpływ warunków przyrodniczych i czynników pozaprzyrodniczych na możliwości przemian strukturalnych w rolnictwie Polski • omawia znaczenie rolnictwa ekologicznego w dobie zmian klimatu • uzasadnia potrzebę kontrolowania gospodarstw produkujących żywność ekologiczną
---	--	--	--	---

2. Temat: Przemiany przemysłu w Polsce.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała transformacja gospodarcza po 1989 r • wyjaśnia, na czym polegała restrukturyzacja przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia zakładów przemysłowych w Polsce • określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy socjalistycznej gospodarki • podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój i strukturę polskiego przemysłu do II wojny światowej • przedstawia charakter przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. • wyjaśnia skutki przemian strukturalnych w polskim przemyśle po 1989 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce • ocenia wpływ przystąpienia Polski do UE na rozwój przemysłu w naszym kraju
--	---	---	---	---

3. Temat: Przemysł zaawansowanych technologii.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze działy przemysłu high-tech w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki decydujące o lokalizacji zakładów przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu high-tech w Polsce • charakteryzuje czynniki decydujące o lokalizacji przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje wydatki na działalność badawczo-rozwojową w Polsce z wydatkami na tę działalność w innych krajach UE 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia hipotezy dotyczące perspektyw rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce
---	--	---	---	--

		<p>zaawansowanych technologii w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozmieszczenie ośrodków przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • omawia znaczenie działalności badawczo-rozwojowej w rozwoju przemysłu high-tech 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność parku technologicznego na przykładzie Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego Gdynia 	
--	--	---	--	--

4. Temat: Transport w Polsce.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje transportu funkcjonujące w Polsce • wymienia główne porty lotnicze w Polsce • wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zróżnicowanie gęstości dróg kołowych według województw oraz przebieg autostrad i dróg ekspresowych w Polsce • opisuje zróżnicowanie gęstości sieci kolejowej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny zmian w polskim transporcie w ostatnich trzech dekadach • opisuje rozwój transportu samochodowego w Polsce • przedstawia lokalizację sieci tramwajowych oraz systemu metra w Polsce • omawia czynniki wpływające na rozwój transportu śródlądowego w Polsce • charakteryzuje transport lotniczy w Polsce • omawia transport przesyłowy w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany w polskim transporcie w XX i XXI w. • podaje przyczyny nierównomiernej gęstości sieci kolejowej na podstawie mapy • ocenia poziom rozwoju transportu kolejowego w Polsce • porównuje transport kolejowy i samochodowy w Polsce z transportem kolejowym i samochodowym w Unii Europejskiej • omawia transport przesyłowy w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia perspektywy rozwoju żeglugi śródlądowej w Polsce • określa znaczenie węzłów i terminali transportowych dla gospodarki kraju
--	---	--	---	---

5. Temat: Gospodarka morską.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje działalności gospodarczej zaliczane do gospodarki morskiej • wskazuje na mapie główne porty handlowe i pasażerskie na polskim wybrzeżu • wskazuje na mapie główne porty rybackie na polskim wybrzeżu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia grupy ładunkowe, w których przeładunku specjalizują się poszczególne porty morskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obroty ładunkowe w polskich portach morskich na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia stan polskiej floty handlowej na podstawie danych statystycznych • przedstawia przemiany zachodzące w przemyśle stoczniowym w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse i zagrożenia rozwoju polskiej żeglugi promowej na Bałtyku • ocenia możliwości rozwoju przemysłu stoczniowego w Polsce • przedstawia stan i perspektywy rozwoju polskiego rybołówstwa • dyskutuje na temat możliwości rozwoju gospodarki morskiej Polski na podstawie materiałów źródłowych
--	--	--	---	--

6. Walory turystyczne Polski.

Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki w Polsce • wymienia główne obszary turystyczne Polski	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walory kulturowe sprzyjające rozwojowi turystyki w Polsce	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia walory przyrodnicze warunkujące rozwój turystyki w Polsce • przedstawia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście UNESCO</i>	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia walory kulturowe warunkujące rozwój turystyki w Polsce • analizuje stan infrastruktury turystycznej w Polsce • projektuje trasę wycieczki uwzględniającą atrakcje turystyczne w wybranej miejscowości lub w wybranym regionie z wykorzystaniem mapy i odbiornika GPS	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje wartość obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe Polski na przykładzie wybranego regionu lub szlaku turystycznego
---	---	---	---	---

7. Stan środowiska w Polsce. Ochrona środowiska przyrodniczego.

Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje zanieczyszczeń powietrza • wyjaśnia, na czym polega eutrofizacja wód • wyjaśnia znaczenie terminu <i>degradacja gleb</i> • wyjaśnia, dlaczego należy chronić środowisko przyrodnicze • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce na podstawie mapy • wymienia parki narodowe w Polsce • wymienia przykłady gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny zanieczyszczenia powietrza w Polsce • podaje przyczyny zanieczyszczenia wód • wymienia przyczyny degradacji gleb • wymienia parki narodowe w Polsce • wymienia elementy środowiska podlegające ochronie w poszczególnych parkach narodowych w Polsce • wymienia rodzaje obszarów chronionych w Polsce • wymienia indywidualne formy ochrony przyrody w Polsce	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • omawia stan środowiska przyrodniczego w Polsce i jego zmiany w XX i XXI w. • wskazuje różnice w składzie ścieków przemysłowych i ścieków komunalnych • wymienia rodzaje odpadów stanowiących zagrożenie dla środowiska • omawia wybrane zanieczyszczenia powietrza w Polsce według źródeł ich emisji • opisuje działania podejmowane na rzecz rekultywacji gleb w Polsce • prezentuje przykłady działań na rzecz ochrony przyrody podejmowanych w Polsce • przedstawia przestrzenne rozmieszczenie form ochrony przyrody w Polsce • opisuje walory środowiskowe poszczególnych parków narodowych w Polsce	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany stanu środowiska w Polsce w XX i XXI w. • podaje przyczyny zmniejszania się emisji zanieczyszczeń powietrza w Polsce • analizuje wielkość produkcji odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce • prezentuje zadania instytucji powołanych do oceny stanu środowiska • wyjaśnia, na czym polegają restytucja gatunków i reintrodukcja • przedstawia międzynarodowe formy ochrony przyrody	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zdobywa informacje dotyczące szkód w środowisku i zanieczyszczeń powierzchni ziemi w regionie, w którym mieszka • dokonuje analizy stanu środowiska w Polsce i w regionie, w którym mieszka, oraz przedstawia wnioski z tej analizy na podstawie danych statystycznych i aplikacji GIS • uzasadnia potrzebę ochrony środowiska przyrodniczego Polski • podaje przykłady działań na rzecz ochrony środowiska, które mogą być podejmowane przez każdego człowieka • znajduje w Internecie informacje dotyczące form ochrony przyrody w Polsce
--	--	---	--	---

